

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
КАФЕДРА ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ, ЕРГОТЕРАПІЇ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету фізичного
виховання, здоров'я та туризму
д-р біол. наук, професор

_____ М.В. Маліков

«_____» _____ 2020 р.

АДАПТИВНИЙ СПОРТ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалаврів

Спеціальність 014.14 Середня освіта (здоров'я людини)

Освітньо-професійна програма «Середня освіта (здоров'я людини)»

Укладачі:

к.п.н., доцент Царенко К.В.

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри фізичної терапії,
ерготерапії

Протокол № 1 від «22» серпня 2019 р.

Завідувач кафедри фізичної культури і
спорту

_____ д-р біол. наук, професор
Н.В. Богдаовська

Ухвалено науково-методичною радою
факультету фізичного виховання, здоров'я
та туризму

Протокол № 1 від «28» серпня 2019 р.

Голова науково-методичної ради
факультету фізичного виховання

_____ к.фарм., доцент
В.М. Фаворітов

2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти,	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 022 Охорона здоров'я	Нормативна	
		Цикл дисциплін професійної підготовки	
Загальна кількість годин – 120	Спеціальність 014.14 Середня освіта (здоров'я людини)	Рік підготовки:	
	Освітньо-професійна програма «Середня освіта (здоров'я людини)»	4-й	-
		Лекції	
Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання – 7 год	Рівень вищої освіти: бакалаврський	32 год.	-
		Практичні	
		32 год.	-
		Лабораторні	
		0 год.	-
		Самостійна робота	
		56 год.	-
Вид контролю: залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни “Адаптивний спорт” є вивчення історії розвитку паралімпійського руху, дефлімпійського руху та руху Спеціальних Олімпіад, їх ідеалів, принципів, місця в системі явищ сучасного суспільного життя, теорії і методики підготовки спортсменів-інвалідів до змагань.

Основними завданнями вивчення дисципліни “Адаптивний спорт” є формування професійного світогляду студентів, основ знань і навичок з питань історії, організації і управління інвалідним спортом, сучасної системи підготовки спортсменів-інвалідів до змагальної діяльності.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати : організацію і побудову паралімпійського руху, особливості спортивної роботи з інвалідами різних нозологій (осіб з вадами слуху, осіб з вадами зору, осіб з вадами інтелекту, з пошкодженнями опорно-рухового апарату та ін.), організацію і проведення змагань з різними групами інвалідів, правила проведення змагань серед осіб з особливими потребами тощо.

вміти : застосовувати у практичній діяльності одержані знання, використовувати сучасні засоби і методи спортивного тренування в підготовці інвалідів до участі в змагальній діяльності як на національному, так і на міжнародному рівні.

Міждисциплінарні зв'язки

Дисципліна «Адаптивний спорт» пов'язана з циклом загальних гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, які мають забезпечити випускників відповідними знаннями і сформувати вміння застосовувати їх у майбутній професійній діяльності; циклом фундаментальних дисциплін для опанування студентами дисциплін професійно-орієнтованого циклу: з дисциплінами медико-біологічного блоку, які повинні забезпечити природно-наукову підготовку студентів і містять знання про будову органів, тканин, систем організму, фізіологічні та біохімічні механізми їх функціонування у нормі та під час фізичних навантажень, санітарно-гігієнічні умови, необхідні для нормальної життєдіяльності, з дисциплінами спеціально-теоретичного блоку, які повинні забезпечити студентів знаннями з біомеханіки, спортивної метрології, комп'ютерної техніки, фізкультурно-спортивних споруд, олімпійського та професійного спорту, необхідними для їх подальшої тренерської та науково-дослідницької роботи, блоком спеціально-практичних дисциплін, які повинні забезпечити спеціальну педагогічну підготовку з теорії та методики викладання видів спорту, обов'язкових для програм з фізичного виховання та спорту для середніх та вищих навчальних закладів. Цикл професійно-орієнтованих дисциплін має допомогти студентам визначитись з обранням майбутньої спеціальності.

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Адаптивний спорт в системі міжнародного олімпійського руху

Тема 1. Місце адаптивного спорту в міжнародній Олімпійській системі

Загальна характеристика Олімпійського руху. Типологічна класифікація Олімпійського руху. Генеза адаптивного спорту. Керівні організації адаптивного спорту в Україні та в світі. Аналіз участі спортсменів-інвалідів України в Паралімпійських іграх.

Тема 2. Адаптивний спорт як соціальне явище

Фактори, що зумовлюють виникнення та розвиток адаптивного спорту. Концепція адаптивного спорту у системі міжнародного олімпійського руху. Мета та завдання адаптивного спорту. Мета та завдання адаптивного спорту. Основні принципи адаптивного спорту. Соціальні функції адаптивного спорту.

Тема 3. Особливості спортивної роботи з інвалідами

Етико-деонтологічні аспекти спортивно-оздоровчої роботи з інвалідами. Специфічність вимог до організації спортивних заходів для інвалідів. Класифікація інвалідів в залежності від пошкодження.

Тема 4. Організація та проведення змагань у Паралімпійському спорті

Організаційні аспекти проведення змагань з паралімпійських видів спорту. Особливості забезпечення суддівства. Схеми проведення змагань. Умови визначення переможця неофіційного командного заліку. Типове положення про проведення змагання.

Розділ 2. Особливості спортивної підготовки інвалідів

Тема 5. Відбір та орієнтація неповносправних до занять паралімпійськими видами спорту (табори активної реабілітації, корекційно-реабілітаційні програми).

Корекційно-реабілітаційні програми. Задатки та здібності. Особливості відбору, добору та орієнтації у зростанні спортивної майстерності неповносправних. Етапи багаторічної підготовки.

Тема 6. Спортивна підготовка інвалідів, що мають пошкодження опорно-рухового апарату

Загальна характеристика нозології. Традиції і сучасний стан спортивної роботи з інвалідами, що мають ПОРА. Завдання занять спортом з інвалідами з ураженням опорно-рухового апарату. Визначення рівня фізичної підготовленості інвалідів, що мають ПОРА. Базові види спорту, що використовуються у заняттях з інвалідами з ПОРА. Основні принципи занять спортом з інвалідами з ПОРА.

Тема 7. Спортивна підготовка осіб з відхиленнями розумового розвитку

Класифікація осіб з вадами інтелекту ("КІ"). Традиції і сучасний стан спортивної роботи з особами з відхиленнями розумового розвитку. Завдання занять спортом з особами з відхиленнями розумового розвитку. Філософія Спеціальних Олімпіад. Характеристика видів спорту, які використовуються у заняттях з особами з відхиленнями розумового розвитку. Організація та проведення змагань з особами з відхиленнями розумового розвитку. Структура та зміст спортивного тренування осіб з відхиленнями розумового розвитку.

Тема 8. Спеціальне обладнання у Паралімпійському спорті. Особливості супроводу спортсменів-паралімпійців.

Технічні пристрої, що використовуються спортсменами у змагальній діяльності. Коротка характеристика протезів, візків, засобів безпеки та орієнтування. Тренажери та пристрої у тренувальному процесі спортсменів- паролімпійців.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб				л	п	лаб.		
сам.роб.					інд.завд. (при наявності)	сам.роб.					інд.завд. (при наявності)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Адаптивний спорт в системі міжнародного олімпійського руху												
Місце адаптивного спорту в міжнародній Олімпійській системі	15	4	4	-	7	-	-	-	-	-	-	-
Адаптивний спорт як соціальне явище	15	4	4	-	7	-	-	-	-	-	-	-
Особливості спортивної роботи з інвалідами	15	4	4	-	7	-	-	-	-	-	-	-
Організація та проведення змагань у Паралімпійському спорті	15	4	4	-	7	-	-	-	-	-	-	-
Разом за розділом 1	60	16	16	-	28	-	-	-	-	-	-	-
Розділ 2. Особливості спортивної підготовки інвалідів												
Відбір та орієнтація неповноспраних до занять паралімпійськими видами спорту (табори активної реабілітації, корекційно-реабілітаційні програми)	15	4	4	-	7	-	-	-	-	-	-	-
Спортивна підготовка інвалідів, що мають пошкодження опорно-рухового апарату	15	4	4	-	7	-	-	-	-	-	-	-
Спортивна підготовка осіб з відхиленнями розумового розвитку	15	4	4	-	7	-	-	-	-	-	-	-
Спеціальне обладнання у Паралімпійському спорті. Особливості супроводу спортсменів-паралімпійців	15	4	4	-	7	-	-	-	-	-	-	-
Разом за розділом 2	60	16	16	-	28	-	-	-	-	-	-	-

Усього годин	120	32	32	-	56						
---------------------	------------	-----------	-----------	----------	-----------	--	--	--	--	--	--

5. Теми лекційних занять

№ теми з програми	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
1.	Місце адаптивного спорту в міжнародній Олімпійській системі	4	-
2.	Адаптивний спорт як соціальне явище	4	-
3.	Особливості спортивної роботи з інвалідами	4	-
4.	Організація та проведення змагань у Паралімпійському спорті	4	-
5.	Відбір та орієнтація неповноспраних до занять паралімпійськими видами спорту (табори активної реабілітації, корекційно-реабілітаційні програми)	4	-
6.	Спортивна підготовка інвалідів, що мають пошкодження опорно-рухового апарату	4	-
7.	Спортивна підготовка осіб з відхиленнями розумового розвитку	4	-
8.	Спеціальне обладнання у Паралімпійському спорті. Особливості супроводу спортсменів-паралімпійців	4	-
	Разом	32	-

6. Теми практичних занять

№ теми з програми	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
1.	Місце адаптивного спорту в міжнародній Олімпійській системі	4	-
2.	Адаптивний спорт як соціальне явище	4	-
3.	Особливості спортивної роботи з інвалідами	4	-
4.	Організація та проведення змагань у Паралімпійському спорті	4	-
5.	Відбір та орієнтація неповноспраних до занять паралімпійськими видами спорту (табори активної реабілітації, корекційно-реабілітаційні програми)	4	-
6.	Спортивна підготовка інвалідів, що мають пошкодження опорно-рухового апарату	4	-
7.	Спортивна підготовка осіб з відхиленнями розумового розвитку	4	-
8.	Спеціальне обладнання у Паралімпійському спорті. Особливості супроводу спортсменів-паралімпійців	4	-
	Разом	32	-

7. Самостійна робота

№ теми з програми	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
1.	Місце адаптивного спорту в міжнародній Олімпійській системі	7	-
2.	Адаптивний спорт як соціальне явище	7	-
3.	Особливості спортивної роботи з інвалідами	7	-
4.	Організація та проведення змагань у Паралімпійському спорті	7	-
5.	Відбір та орієнтація неповноспраних до занять паралімпійськими видами спорту (табори активної реабілітації, корекційно-реабілітаційні програми)	7	-
6.	Спортивна підготовка інвалідів, що мають пошкодження опорно-рухового апарату	7	-
7.	Спортивна підготовка осіб з відхиленнями розумового розвитку	7	-
8.	Спеціальне обладнання у Паралімпійському спорті. Особливості супроводу спортсменів-паралімпійців	7	-
	Разом	56	-

8. Види контролю і система накопичення балів

Основний курс дисципліни «Адаптивний спорт» для студентів спеціальності Фізична культура і спорт розбито на 2 розділи.

Поточний контроль знань						Підсумковий контроль знань		
1 атестація			2 атестація			Підсумковий тестовий контроль	Залік	Сума балів
Розділ 1 (практичні заняття)	Письмова контрольна робота (за матеріалом СРС)	Поточне тестування з Розділу 1	Розділ 2 (практичні заняття)	Письмова контрольна робота (за матеріалом СРС)	Поточне тестування з Розділу 2			
20	5	5	20	5	5	20	20	100

Види поточного та підсумкового контролю:

– Виконання практичних завдань з кожного розділу за рахунок часу, відведеного на практичних заняттях;

- Виконання завдань самостійної творчої роботи (письмова контрольна робота);
- Поточний тестовий контроль з кожного розділу;
- Підсумковий тестовий контроль;
- Підсумковий семестровий контроль (залік).

Практичні заняття

Виконання практичних завдань оцінюється максимально у 40 балів протягом вивчення дисципліни:

Критерії оцінювання:

а) послідовний виклад матеріалу з висновками в кінці відповіді, знання практичного матеріалу, володіння спеціальною термінологією, уміння творчо розв'язувати завдання – **2,5 балів** («відмінно» за національною шкалою);

б) послідовний виклад матеріалу, знання практичного матеріалу, часткове володіння спеціальною термінологією, при поясненні понять допущено помилки – **1,5 балів** («добре» за національною шкалою);

в) зміст матеріалу викладено частково, з недотриманням в окремих випадках послідовності, студент частково володіє знаннями практичного матеріалу, при поясненні понять допущено помилки, суть питання в основному розкрита, не зважаючи на зазначені вище упущення – **1 бал** («задовільно» за національною шкалою).

Доповнення та участь у дискусії на практичному занятті оцінюється у **0,5 бали**.

Письмова контрольна робота (за матеріалом СРС)

Письмова контрольна робота оцінюються максимально у 10 балів.

Вага одного заходу – 5 балів

Критерії оцінювання:

– Підготовка завдання самостійної творчої роботи (письмова контрольна робота з двох розділів, яка складається з 2 контрольних заходів);

– «відмінно» за національною шкалою - суттєве стисле і водночас повне розкриття питання, охайне виконання роботи – **10 балів**

– «добре» за національною шкалою - неповне розкриття питання (на 2/3), охайне виконання роботи – **8 балів**

– «задовільно» за національною шкалою - часткове розкриття питання (на 1/3), неохайне виконання роботи – **5 балів**

Поточний тестовий контроль з кожної розділу

Поточний тестовий контроль проводиться 2 рази протягом вивчення навчальної дисципліни за розробленими комплексними тестовими завданнями у системі електронного навчання «MOODLE» та має максимальну вагу – **10 балів**.

Протягом вивчення курсу, відповідно до робочої програми навчальної дисципліни студенти проходять поточний тестовий контроль з кожного розділу. Вага одного заходу – **5 балів**.

Поточний тестовий контроль за Розділом 1 оцінюється у 5 балів

Поточний тестовий контроль за Розділом 2 оцінюється у 5 балів.

Підсумковий тестовий контроль

Тестовий контроль проводиться 1 раз наприкінці вивчення дисципліни перед складанням екзамену за розробленими комплексними тестовими завданнями у системі електронного навчання «MOODLE» та має максимальну вагу – **20 балів**.

Підсумковий контроль (Залік, який має вагу у 20 балів)

Залік передбачає підсумковий контроль знань, який складається з 2 теоретичних питань та виконання 1 практичного завдання (аналітичний огляд одного з бібліографічних джерел фахових видань «Фізична культура і спорт» за період з 2015 по 2017 рр.; реферування однієї з публікацій, які фіксуються в ході виконання першого завдання; складання анотації до певного розділу підручника, навчального посібника; складання переліку сайтів фахового напрямку «Фізична культура і спорт» за допомогою різних пошукових систем у мережі Інтернет, аналітичний огляд одного з них) (за вибором викладача), які відбувається у вигляді усного опитування за основними положеннями лекційного курсу.

Критерії оцінювання знань:

– «зараховано» за національною шкалою – студент отримує - **20 -16 балів** (послідовна, логічна, обґрунтована відповідь на 2 теоретичних питання та виконання 1 практичного завдання, вміле й вивірене формулювання висновків).

– «не зараховано» за національною шкалою студент отримує - **15-0 балів** (непослідовна відповідь на 1 теоретичне питання та виконання 1 практичного завдання, наявність істотних помилок).

Зміст навчальної дисципліни	Кількість контрольних заходів	Вага за 1 контрольний захід, балів	Максимальна кількість балів
Поточний контроль знань			
Практичні заняття	16	2,5	40
Самостійна робота	2	5,0	

Письмова контрольна робота за рахунок СРС (Розділ 1, Розділ 2)			10
Поточний тестовий контроль (Розділ 1)	1	5,0	5
Поточний тестовий контроль (Розділ 2)	1	5,0	5
Усього за поточний контроль знань	11		60
Підсумковий контроль знань			
Підсумковий тестовий контроль	1	20	20
Залік	1	20	20
Усього підсумковий контроль знань			40
Загалом	13		100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	55 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна:

1. Бріскін Ю. А. Вступ до теорії спорту інвалідів: навч. посіб. для студ. ВНЗ фіз. вих. Львів: «Апріорі», 2008. 68 с.
2. Бріскін Ю. А. Спорт інвалідів : підруч. для студ. ВНЗ фіз. виховання і спорту. Київ: Олімпійська література, 2006. 263 с.
3. Бріскін Ю.А. Адаптивний спорт. Спеціальні Олімпіади: навчальний посібник. Львів: “Ахіл”, 2003. 128 с.

4. Бріскін Ю.А. Організаційні основи Паралімпійського спорту: навчальний посібник. Львів:“Кобзар”, 2004. 180 с.
5. Матвеев С. Ф., Когут І. О., Борисова О. В. Адаптивний спорт : навчально-наочний посібник для студ. вищих навч. закладів фіз. виховання і спорту. Київ : ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2014. – 116 с.
6. Бріскін Ю.А. Теоретико-методичні основи інваспорту. Львів:“Кварт”, 2005. 355 с., іл.
7. Бріскін Ю.А. Спорт інвалідів у міжнародному олімпійському русі. Львів:“Край”, 2006. 346 с., іл.
8. Байкина Н.Г. Основы инвалидного спорта: учеб. пособ. для студ. ф-та физ. воспитания, учителей-дефектологов и тренеров по инвалидному спорту. Запорожье: ЗГУ, 2002. 58 с.
9. Передерий А., Борисова О., Брискин Ю. Общая характеристика классификаций в спорте инвалидов. *Наука в олимпийском спорте*. 2006. № 1. С. 50-54.
10. Бріскін Ю.А., Передерій А.В. Класифікаційні стратегії Паралімпійського спорту. *Оздоровча і спортивна робота з неповносправними*. Львів: Видавець Тарас Сорока. 2004. С. 22-29.
11. Григоренко В.Г. Дифференциально-интегральный подход в организации педагогической системы коррекции двигательной сферы инвалидов с нарушениями функций спинного мезга. *Тезисы докладов 1-й Всесоюзной научной конференции “Физическая культура и спорт инвалидов”*. Одесса, 2009. С. 22-27.
12. Матвеев С. Адаптивний спорт и олимпийское движение. *Наука в олимпийском спорте*. 2006. № 1. С. 9–14.
13. Когут І. О. Державна підтримка спорту інвалідів в Україні. *Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту*. Львів, 2007. Вип. 11, т. 5. С. 167–172.
14. Гончаренко Є. В. Дидактика тренувальних занять зі спортсменами, які мають відхилення розумового розвитку. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2010. № 3. С. 31–34.
15. Когут І. Особливості соціальної інтеграції спортсменів Спеціальних Олімпіад в українському суспільстві. *Теорія і методика фіз. виховання і спорту*. 2013. № 1. С. 109–113.

Погоджено _____

навчальний відділ

« _____ »

